

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK ÁLLÁSFOGLALÁSA
Az ismertetés napja: 2012. november 21.^{1 1}

C-334/12. RX-II. sz. ügy

**Oscar Orlando Arango Jaramillo és társai
kontra**

Európai Beruházási Bank (EBB)

„A T-234/11. P. sz. ügyben hozott ítélet felülvizsgálata — Megsemmisítés iránti kereset elfogadhatósága — Ésszerű határidő — Értelmezés — A bíróság arra irányuló kötelezettsége, hogy figyelembe vegye az ügy körülményeit — Jogvesztő határidő — Hatékony jogorvoslat — Az Alapjogi Charta 47. cikke — Az uniós jog egységességének vagy koherenciájának megsértése”

I – Bevezetés

1. 2012. július 12-i határozatával² a Bíróság úgy döntött, hogy felül kell vizsgálni az Európai Unió Törvényszékének (fellebbezési tanács) Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben 2012. június 19-én hozott ítéletét³. Ez a második alkalom, amikor a Bíróság első főtanácsnokának javaslatára úgy döntött, hogy le kell folytatni a felülvizsgálati eljárást.⁴

2. A 2012. július 12-i határozat szerint a Bíróság két konkrét, megvizsgálandó kérdést azonosított.

3. Egyrészt azt kell megvizsgálni, hogy a fellebbezési bíróságként eljáró Törvényszék az ésszerű határidő fogalmát az Európai Beruházási Bank (a továbbiakban: EBB) alkalmazottainak az EBB által hozott, nekik sérelmet okozó határozat megsemmisítésére irányuló keresete benyújtásával összefüggésben helyesen értelmezte-e úgy, mint amely határidő elmulasztása a kereset elkésettségét és emiatt elfogadhatatlanságát vonja maga után, anélkül hogy az uniós bíróságnak figyelembe kellene vennie az adott ügy sajátos körülményeit.

4. Másrészt meg kell vizsgálni, hogy a Törvényszék által az „ésszerű határidő” fogalmának adott értelmezés nem sérti-e az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 47. cikkében előírt hatékony jogorvoslatihoz való jogot.

5. Abban az esetben, ha a Törvényszék által tett megállapítások téves jogalkalmazáson alapulnak, a 2012. július 12-i határozat alapján azt kell megvizsgálni, hogy a 2012. június 19-i ítélet sérti-e, és ha igen, milyen mértékben sérti az uniós jognak az EUMSZ 256. cikk (2) bekezdése, illetve az Európai Unió Bírósága alapokmányának 62. cikke értelmében vett egységességét vagy koherenciáját.

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — A C-334/12. RX. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB (felülvizsgálat) ügyben hozott határozat (a továbbiakban: 2012. július 12-i határozat).

3 — A T-234/11. P. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben 2012. június 19-én hozott ítélet (a továbbiakban: a 2012. június 19-i ítélet).

4 — Az első alkalom vezetett a C-197/09. RX-II. sz., M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben 2009. december 17-én hozott ítélethez (EBHT 2009., I-12033. o.).

6. E kérdések vizsgálata előtt fontos röviden emlékeztetni arra, hogy a 2012. június 19-én hozott ítélet felülvizsgálatára vonatkozó határozatot azzal összefüggésben hozták meg, hogy első fokon – amit fellebbezést követően az említett ítélet is megerősített – az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke⁵ elkészttség miatt elutasította az EBB alkalmazottainak egy csoportja által benyújtott, illetményelszámolásaik megsemmisítésére irányuló keresetet, ugyanis e keresetet néhány másodperccel – a távolságra tekintettel járó tíznapos átalány-határidővel meghosszabbított – három hónapos határidő lejártát követően nyújtották be.

7. Az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákra irányadó keresetindítási határidőt meghatározó rendelkezés hiányában a Törvényszék – akárcsak korábban az elé terjesztett végzésben a Közszolgálati Törvényszék is – érvelésében először emlékeztetett az ítélezési gyakorlatra, amely szerint az ilyen kereseteket ésszerű határidőn belül kell megindítani, amelyet pedig az egyes ügyek körülményei alapján kell értékelni.⁶

8. Mivel ugyanakkor a Törvényszék 2012. június 19-i ítéletének 26. pontjában úgy ítélte meg, hogy az Európai Unió tisztviselői személyzeti szabályzata (a továbbiakban: személyzeti szabályzat) 91. cikkének (3) bekezdésében előírt három hónapos határidő „releváns összehasonlítási pontot” nyújt az EBB alkalmazottai által az EBB határozatainak megsemmisítésére irányuló keresetekre, a Törvényszék ezen ítélet 27. pontjában, bizonyos korábbi ítéleteire⁷ alapozva úgy ítélte meg, hogy e határidő tiszteletben tartását főszabály szerint ésszerűnek kell tekinteni.

9. Még mindig a 2012. június 19-i ítéletének a 2012. július 12-i határozat 9. pontjában hivatkozott 27. pontjában a Törvényszék e határozatokból azt a következtetést vonta le „*a contrario* [...]”, hogy az EBB alkalmazottja által a három hónapos, a távolságra tekintettel járó tíznapos átalány-határidővel meghosszabbított határidő lejárta után indított keresetet főszabály szerint nem ésszerű határidőn belül indítottak kell tekinteni [...]”. Ezen *a contrario* következtetés pedig, folytatja a Törvényszék, elfogadható, „mivel jogvesztő határidőt előíró eljárási szabály esetén kizárólag a szigorú alkalmazás felel meg a jogbiztonság követelményének, illetve annak a feltételnek, hogy a bírósági eljárásban ne érvényesülhessen hátrányos megkülönböztetés, sem önkényes bánásmód”.

10. A Törvényszék ezt követően egymás után elutasította a fellebbezők által előterjesztett kifogásokat.

11. Így 2012. június 19-i ítéletének 30. pontjában a Törvényszék megalapozatlannak ítélte a fellebbezők azon kifogását, amely szerint a Közszolgálati Törvényszék a jellegénél fogva rugalmas és a fennálló érdekek mérlegelését lehetővé tevő ésszerű határidő tiszteletben tartása elvét behelyettesítette a három hónapos rögzített határidő tiszteletben tartásának szigorú és általános jellegével, azzal az indokkal, hogy a Közszolgálati Törvényszék „azon jogi szabály alkalmazására szorítkozott, amely [...] egyértelműen és pontosan következik [az ítélet 27. pontjában hivatkozott] ítélezési gyakorlat *a contrario* értelmezéséből”. E szabály a Törvényszék szerint az ésszerű határidő elvének konkrét alkalmazása az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákra, amelyek jelentős hasonlóságokat mutatnak az Európai Közösségek alkalmazottaival és tisztviselőivel kapcsolatos jogvitákkal, és az „[e]zenkívül azon az általános vélelmen alapul, hogy a három hónapos határidő főszabály szerint elegendő ahhoz, hogy az EBB alkalmazottai értékelni tudják az EBB nekik sérelmet okozó határozatainak jogszerűségét és adott esetben elő tudják készíteni keresetüket”, anélkül hogy „arra köteleznék az e szabályt alkalmazó uniós bíróságot, hogy minden eset körülményeit figyelembe vegye, és többek között mérlegelje a fennálló konkrét érdekeket”.

5 — Az F-34/10. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben 2011. február 4-én hozott végzés.

6 — Lásd az ítélet 22. és 25. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot.

7 — A Törvényszék e tekintetben a T-7/98., T-208/98. és T-109/99. sz., De Nicolò kontra EBB egyesített ügyekben 2001. február 23-án hozott ítéletének (EBHT-KSZ 2001., I-A-49. és II-185. o.) 107. pontjára, a Törvényszék elnökének T-275/02. R. sz., D kontra EBB ügyben 2002. december 6-án hozott végzése (EBHT-KSZ 2002., I-A-259. o. és II-1295. o.) 33. pontjára, valamint analógiával a T-33/99. sz., Méndez Pinedo kontra EKB ügyben 2000. március 30-án hozott végzésének (EBHT-KSZ 2000., I-A-63. és II-273. o.) 33. és 34. pontjára hivatkozik.

12. A Törvényszék azonos érvelést fejtett ki a felülvizsgálat alatt álló 2012. június 19-i ítélet 34. és 35. pontjában, abból a célból, hogy elutasítsa az ügy egyes, a fellebbezők által hivatkozott körülményeinek figyelembevételét, azzal az indokkal, hogy az ítéletének 27. pontjában hivatkozott szabály alkalmazása „általános vélelem alkalmazásán” alapul, amely „nem írja elő az uniós bíróság számára, hogy figyelembe vegye az ügy sajátos körülményeit”.

13. Ahogy arra a 2012. július 12-i határozat 11. pontja is rámutat, a Törvényszék 2012. június 19-i ítéletének 39. pontjában arra is emlékeztetett, hogy a „jogvesztő határidőt előíró eljárási szabály esetén kizárólag a szigorú alkalmazás” felel meg többek között a jogbiztonság követelményének, annak érdekében, hogy elutasítsa a fellebbezőknek az arányosság elve és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértésére alapított kifogását, mivel utóbbiak teljes mértékben tudatában voltak többek között (az ítélkezési gyakorlat *a contrario* értelmezéséből egyértelműen és pontosan következő) szabály fennállásának, valamint annak a keresetük elfogadhatóságára gyakorolt hatásának.

14. A felülvizsgálati eljárás keretében a Bíróság alapokmányának 23. cikkében említett érdekelteket felhívták, hogy terjesszék elő írásbeli észrevételeiket a 2012. július 12-i határozatban megjelölt kérdésekkel kapcsolatban. Írásbeli észrevételeket a Törvényszék előtti eljárásban fellebbezők, az EBB, a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő.

15. A Bíróság új eljárási szabályzatának 2012. november 1-jén történt hatálybalépése⁸ következtében az ügyet az eljárási szabályzat 191. cikkének megfelelően kijelölt felülvizsgálati tanácsra bízták.

II – A 2012. június 19-i ítéletben szereplő téves jogalkalmazásról

A – Az ésszerű határidő fogalmának az egyes ügyek sajátos körülményeinek bárminemű figyelembevétele nélküli értelmezéséről

16. Míg a fellebbezők úgy vélik, hogy a Törvényszék megsértette azt az elvet, amely szerint az ésszerű határidő tekintetében figyelembe kell venni az egyes ügyek sajátos körülményeit, az EBB, a portugál kormány, valamint a Bizottság ezzel ellentétes álláspontot képvisel.

17. Érdemes rámutatni, hogy e három érdekelt fél közül láthatóan a Bizottság fejt ki a legmerevebb érvelést, amennyiben valójában megpróbálja megkérdőjelezni a 2012. július 12-i határozatban feltüntetett első felülvizsgálati jogalap kiinduló feltevését. Azzal ugyanis, hogy előadja, hogy – lényegileg a jogbiztonsággal kapcsolatos indokok miatt – az EBB alkalmazottai által az EBB határozatával szemben indított megsemmisítés iránti kereset határidejének szükségképpen kötelező jellegűnek kell lennie,⁹ másként fogalmazva, annak „szigorú jogvesztő határidőnek”¹⁰ kell lennie, ahogy azt egyébként – nem minden kétértelműség nélkül – a Törvényszék is megfogalmazta, a Bizottság úgy véli, hogy nem elengedhetetlenül szükséges állást foglalni abban a kérdésben, hogy az „ésszerű határidő” fogalmát lehet-e az egyes ügyek sajátos körülményeinek figyelembevétele nélkül értelmezni, ahogyan a Törvényszék 2012. június 19-i ítéletében tette, mivel ilyen helyzetet nem vizsgált.¹¹

18. E tekintetben a Bizottság lényegében arra hivatkozik, hogy a 2012. július 12-i határozat 15. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat a közigazgatási eljárások ésszerű határidejére vonatkozik, és ezért az nem jelent olyan vonatkoztatási szempontot, amelynek fényében vizsgálni lehet a 2012. június 19-i ítéletben a bírósági keresetek benyújtására vonatkozó határidő tekintetében hozott döntés koherens jellegét.

8 – HL L 265., 1. o.

9 – A Bizottság észrevételeinek 13. pontja.

10 – Uo., 18. pont.

11 – Ua.

19. Bár valamivel árnyaltabb álláspontot képvisel, az EBB lényegileg osztja ezt a véleményt. Hozzáteszi, hogy az ítélkezési gyakorlat elismerte, hogy az EBB alkalmazottainak jogi helyzete azonos az Európai Unió intézményei személyi állományának jogi helyzetével, ami teljes mértékben igazolja az említett alkalmazottak kereseteire a három hónapos határidő analógia útján történő alkalmazását, amely az említett személyi állomány által az intézmények nekik sérelmet okozó határozatainak megsemmisítése iránti keresetek benyújtására vonatkozik. Másfelől az EBB rámutat, hogy a Bíróság analógia alkalmazásával már betöltötte az EGK-Szerződésben meglévő, az Európai Parlament aktív perbeli legitimitációjával kapcsolatos joghézagokat, anélkül azonban, hogy e legitimitációt az egyéb intézményekre alkalmazandónál megengedőbb keresetindítási határidő betartásától tette volna függővé. Végző soron a három hónapos jogvesztő határidő megállapításával a 2012. június 19-i ítélet az EBB álláspontja szerint olyan ítélkezési gyakorlatot követett, amely az EBB alkalmazottaival és az uniós intézmények személyi állományával szemben alkalmazott egyenlő bánásmódon, a jogbiztonság megőrzésén, valamint azon az elven alapul, amely szerint a keresetindítási határidők nem függenek sem a bíróság, sem a felek rendelkezésétől.

20. A magam részéről úgy vélem, hogy az első felülvizsgálati joggal kapcsolatban a következő észrevételeket kell megtenni.

21. Mindenekelőtt nem vitatott, hogy a felülvizsgálat kiinduló feltevése az EBB – mindent összevetve igen sajnálatos, mivel elhúzódó és magyarázat nélkül maradó – mulasztásán alapul, amely mulasztás azzal kapcsolatos, hogy személyzeti szabályzatában nem határozta meg azt a határidőt, amelyen belül az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákat kezdeményezni kell az uniós bíróság előtt.

22. A jogszabályok hallgatása esetén a Törvényszék – ahogy arra a 2012. június 19-i ítélet emlékeztet – már korábban is megpróbálta az „ésszerű határidő” fogalmára hivatkozva betölteni ezt az eljárási joghézagot. Álláspontom szerint annak, hogy ezt a hézagot az ésszerű határidő révén kívánták betölteni, kettős oka van.

23. Először is, az első ok a hatáskörök megosztásának tiszteletben tartásán alapul. Függetlenül ugyanis attól, hogy mit állít az EBB és a Bizottság, főszabály szerint nem az uniós bíróság feladata, hogy az alapítók, a jogalkotó vagy a szabályozó hatóság helyébe lépve a bírói gyakorlat révén hivatalból olyan határidőt állapítson meg, amelynek lejártá után a magánszemélyek, a jelen esetben az EBB alkalmazottai nem élhetnek jogukkal. Az uniós bíróság ettől való tartózkodása ugyanis az Unió intézményei és szervei közötti hatáskörmegosztás tiszteletben tartásának a része, mivel végző soron az alapító, a jogalkotó vagy a szabályozó hatóság hallgatása szükségszerűen bizonytalanságokat szül feltételezett szándékának értelmezését, illetve éppen azokat az okokat illetően, amelyek miatt nem határozott meg keresetindítási határidőt. Ebben az összefüggésben megalapozottan lehet úgy vélni, hogy a jogvesztés, amennyiben korlátozza az érintett fél lehetőségét arra, hogy előadjon a kérelmei sikeréhez szükséges minden bizonyítékot, csak akkor fogadható el, ha kifejezett és egyértelmű szabályozás írja elő.¹²

24. Ez az első magyarázat, vagyis a rögzített jogvesztő határidő bíróság általi meghatározásának elutasítása nem ad teljes körű tájékoztatást arról, hogy a bíróság miért hivatkozik az ésszerű határidő fogalmára. A másik ok a magánszemélyek időben korlátlan kereseti jogának elutasítása, mivel a jogviszonyok nem kérdőjelezhetők meg korlátlanul.

12 — Lásd a Törvényszék előtt új joggalra hivatkozás kapcsán a Törvényszék T-32/91. sz., Solvay kontra Bizottság ügyben 1995. június 29-én hozott ítéletének (EBHT 1995., II-1825. o.) 40. pontját. A Bizottság ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezését, beleértve indokolásának 40. és 41. pontját, a Bíróság mint megalapozatlant elutasította: lásd a Bíróság C-287/95. P. és C-288/95. P. sz., Bizottság kontra Solvay egyesített ügyekben 2000. április 6-án hozott ítéletének (EBHT 2000., I-2391. o.) 31., 73. és 74. pontját.

25. Ahogy ugyanis arra a Törvényszék a 2012. június 19-i ítélet 22. pontjában emlékeztetett, amely pont nem képezi a felülvizsgálat 2012. július 12-i határozatban meghatározott tárgyát, az uniós bíróság részéről az „ésszerű határidő” fogalmára való hivatkozás lehetővé teszi az összhang megteremtését egyrészt az egyén hatékony bírói jogvédelemhez való joga – amely magában foglalja azt, hogy az egyén elegendő idővel rendelkezzen a neki sérelmet okozó aktus jogszerűségének értékelésére, és adott esetben keresete előkészítésére –, másrészt pedig a jogbiztonság követelménye között, amely pedig azt kívánja meg, hogy egy bizonyos időtartam elteltét követően az uniós intézmények és szervek jogi aktusai jogerőre emelkedjenek.¹³

26. Ebből következik, hogy ellentétben az EBB felvetésével, az ésszerű határidő alkalmazása nem jelenti az EBB határozatai jogszerűségének korlátlan megkérdőjelezését, mivel az éppen annak kizárását célozza, hogy az uniós bíróság megvizsgálja az ésszerű határidőn kívül benyújtott kereset megalapozottságát.

27. Ettől függetlenül, a határidő ésszerűségének értékelése az egyes ügyek körülményeitől függ.

28. E megállapítás, ellentétben az EBB és a Bizottság állításával, nem kizárólag a közigazgatási eljárások időtartamára érvényes. Jogszabályi rendelkezés hiányában a bírósági keresetek benyújtására is vonatkozik.

29. Így 2010. október 27-i határozatával¹⁴ a Bíróság elutasította a Törvényszék Marcuccio kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 15-én hozott végzésének¹⁵ felülvizsgálatára irányuló indítványt – amely végzésben a Törvényszék az ügy körülményeire figyelemmel meghatározott ésszerű határidő elvét alkalmazta –, megerősítve a fellebbezési szakaszban a korábbi tisztviselő és volt intézménye között fennálló munkaviszonyból eredő, a Bíróság alapokmányának 46. cikkében megállapított ötéves elévülési időnél rövidebb határidőn belül benyújtott kártérítés iránti kereset elfogadhatatlanságát, mivel az előbbi határidőt a tisztviselők és intézményeik közötti jogvitára vonatkozó jogszabályi rendelkezések hiányában releváns összehasonlítási szempontnak tekintette a felperes keresete elfogadhatóságának elbírálása szempontjából, anélkül azonban, hogy merev és érinthetetlen korlátot állított volna fel.¹⁶

30. Ehhez hasonlóan a Bíróság az uniós bíróság előtt felmerült költségek megtérítésére irányuló igények elfogadhatóságát egyrészt jogvesztés terhe mellett az ítélet meghozatala és a megtérítési igénynek a jogvitában szereplő másik féllel való közlése közötti ésszerű időtartam feltételéhez,¹⁷ másrészt pedig, a Bíróság eljárási szabályzatának hallgatása következtében, ahhoz köti, hogy a másik fél vitassa az igényelt költségeket.¹⁸

31. A jelen állásfoglalás 28. pontjában szereplő értékelést nem cáfolja az EBB által hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítélet¹⁹ sem.

32. Igaz, hogy annak ellenére, hogy ebben az időszakban az EGK-Szerződés 173. cikke nem tartalmazott ilyen rendelkezést, a Bíróság ebben az ítéletben elismerte a Parlament aktív perbeli legitimációját annak érdekében, hogy lehetővé tegye számára, hogy megőrizze előjogait, anélkül azonban, hogy megengedőbb határidőt állapított volna meg ezen intézmény számára, mint a többek között az egyéb intézmények által benyújtott megsemmisítés iránti keresetekre vonatkozó határidő.

13 — Lásd még ebben az értelemben a Törvényszék T-192/99. sz., Dunnett és társai kontra EBB ügyben 2001. március 6-án hozott ítéletének (EBHT 2001., II-813. o.) 52. és 53. pontját, valamint a Törvényszék T-20/01. sz., Cerafogli és társai kontra EKB ügyben 2001. december 11-én hozott végzésének (EBHT-KSZ 2001., I-A-235. és II-1075. o.) 61. pontját.

14 — C-478/10. RX. sz., Marcuccio kontra Bizottság (felülvizsgálat) ügy.

15 — A T-157/09. P. sz., Marcuccio kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 15-én hozott végzés.

16 — Uo. 42–47. pont.

17 — Lásd a Bíróság 126/76. DEP. sz., Dietz kontra Bizottság ügyben 1979. június 21-én hozott ítéletének (EBHT 1979., 2131. o.) 1. pontját.

18 — Lásd a 9/65. és 58/65. sz., Acciaierie San Michele kontra Főhatóság egyesített ügyekben 1968. február 22-én hozott végzés (EBHT 1968., 383. o.) 11. pontját.

19 — A C-70/88. sz., Parlament kontra Tanács ügyben 1990. május 22-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-2041. o.).

33. Ugyanakkor ez a helyzet eltér az EBB alkalmazottainak helyzetétől.

34. A fent hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítéletben ugyanis az Európai Parlament követelése, amelynek a Bíróság helyt adott, az volt, hogy biztosítsanak számára megfelelő jogorvoslati lehetőséget, az adott esetben az ÉGK-Szerződés 173. cikke által szabályozott megsemmisítés iránti keresetet, annak érdekében, hogy ellenőriztethesse, illetve adott esetben szankcionáltathassa előjogainak az Európai Közösségek Tanácsa vagy a Bizottság jogi aktusával történő megsértését, amely előjogok a Bíróság álláspontja szerint hozzájárulnak a szerződések által meghatározott intézményi egyensúly fenntartásához.²⁰ Miután az ÉGK-Szerződés 173. cikkében szereplő jogorvoslatot kiterjesztették a Parlamentre, érthető volt, hogy ugyanezen intézményi egyensúlyra vonatkozó követelmény alapján az e rendelkezés hatálya alá tartozó keresetek benyújtását szabályozó feltételeknek, így a két hónapos benyújtási határidőre vonatkozó feltételnek ugyanolyan szigorral kell vonatkoznia a Parlamentre, mint az egyéb intézményekre.

35. Ezzel szemben, és elvonatkoztatva az intézményi egyensúlynak a Bíróság által a fent hivatkozott Parlament kontra Tanács ügyben hozott ítéletben kiemelt követelményeitől, fontos emlékeztetni arra, hogy az EBB személyzeti szabályzatának a jogorvoslatra vonatkozó rendelkezése pusztán rögzíti az uniós bíróság hatáskörét, anélkül hogy keresetindítási határidőt határozná meg, ami alapján megárazható az ésszerű határidő tiszteletben tartására való hivatkozás.

36. Ezt követően azonban a Törvényszék a 2012. június 19-i ítéletben az ésszerű határidő elve alkalmazásának leple alatt valójában túllépte hatáskörét, és elferdítette az ilyen határidő tiszteletben tartásának lényegi jellemzőjét, vagyis a rugalmasságát.

37. Ahhoz, hogy erről meggyőződjünk, elegendő egyrészt utalni a 2012. június 19-i ítélet 34. pontjára, amelynek értelmében a Törvényszék megítélése szerint az, hogy az EBB elmulasztotta gyakorolni szabályozó hatáskörét a keresetindítási határidő meghatározása tekintetében, nem releváns, „mivel egyértelműen és pontosan következik a kereset benyújtását megelőző ítélkezési gyakorlat *a contrario* értelmezéséből, hogy az uniós bíróság orvosolta ezt a szabályozási hiányosságot, az uniós jog olyan értelmezése révén [...], amely szerint az EBB alkalmazottja által a három hónapos [...], a távolságra tekintettel járó tíznapos átalány-határidővel meghosszabbított határidő lejárta után indított keresetet főszabály szerint *nem ésszerű határidőn* belül indítottak kell tekinteni”, ennél fogva elkésett ként kell kezelni.²¹

38. Másfelől a 2012. június 19-i ítélet 27., 30., 35. és 39. pontja lényegileg „jogi szabállyá” teszi a három hónapos határidő betartásának ésszerű jellegére vonatkozó általános vélelmet, és *a contrario* az ilyen határidő elteltét követően benyújtott kereset ésszerűtlen jellegét, anélkül hogy az uniós bíróságnak figyelembe kellene vennie az egyes ügyek körülményeit, ezt az értékelést különösen a „jogvesztő határidőt előíró eljárási szabály szigorú alkalmazására” vonatkozó ítélkezési gyakorlat szempontjából igazolva.

39. Igaz – és ez engem egyáltalán nem lep meg –, hogy a Törvényszék által hivatkozott precedensekben az uniós bíróság a szerződések és az EBB személyzeti szabályzata erre vonatkozó rendelkezésének hiányában úgy ítélte meg, hogy a tisztviselők személyzeti szabályzata 91. cikkének (3) bekezdésében előírt határidő „releváns összehasonlítási pontot” nyújtott, ennél fogva a három hónapos határidő tiszteletben tartását *főszabály szerint* ésszerűnek kellett tekinteni az EBB valamely alkalmazottjának az EBB neki sérelmet okozó határozatának megsemmisítése iránti keresete benyújtására.

20 – Uo. 21–26. pont.

21 – Kiemelés tőlem.

40. Ugyanakkor az EBB mulasztása miatt a tisztviselők személyzeti szabályzatában előírt három hónapos határidő szükségképpen tájékoztató jellegű határidő marad az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákban.

41. Ebben az összefüggésben, ellentétben a Törvényszék döntésével, az ilyen határidő lejártát követően benyújtott kereset nem tekinthető az ésszerű határidőt követő benyújtás miatt elkésztetnek azzal az indokkal, hogy a jogvesztő határidőt előíró eljárási szabályokat szigorúan kell alkalmazni, mivel egész egyszerűen nem kerül sor ilyen szabályok alkalmazására.

42. Ugyanis két lehetőség van: vagy az Unió elsődleges vagy másodlagos joga egyértelmű módon pontos határidőt állapított meg a megsemmisítés iránti kereset benyújtására, amely esetben valóban figyelmen kívül hagyhatók az egyes ügyek körülményei, a *vis maioron* vagy előre nem látható körülményeken alapuló kivételektől eltekintve, és szigorúan lehet alkalmazni a jogvesztő határidőkre vonatkozó eljárási szabályokat, vagy éppen ellenkezőleg, szabályozási hézagot kell megállapítani – amelyet a bíróság soha nem képes teljes mértékben betölteni, mivel azt kockáztatja, hogy elvonja a szabályozó hatóság hatáskörét –, és figyelemmel kell lenni az ügy körülményeire. Ha figyelmen kívül hagyjuk e különbségeket – ahogyan azt a Törvényszék a 2012. június 19-i ítéletben tette – az egyszerűen azt jelentené, hogy bírói jogfejlesztés útján kerülne sor a három hónapos jogvesztő határidő megállapítására.

43. Végül nem meggyőző a Törvényszék által előterjesztett indokolás, amely lehetővé tenné számára, hogy *a contrario* értelmezze saját ítélkezési gyakorlatát a tisztviselők személyzeti szabályzatában szereplő határidőnek megfelelő három hónapos határidő betartásának ésszerű jellegére vonatkozóan.

44. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Törvényszék szerint az említett ítélkezési gyakorlat *a contrario* értelmezése a jelen ügyben elfogadható, „mivel annak más értelmezése nem lenne megfelelő, és nem lenne összeegyeztethető az uniós jog alkalmazandó általános elveivel [a Törvényszék az ítélete 22. pontjára utal], illetve az összefüggéssel és azok céljával (lásd analógiával a Bíróság 9/56. sz., Meroni kontra Főhatóság ügyben 1958. június 13-án hozott ítéletét [EBHT 1958., 9. és 27. o.]), mivel jogvesztő határidőt előíró eljárási szabály esetén kizárólag a szigorú alkalmazás felel meg a jogbiztonság követelményének, illetve annak a feltételnek, hogy a bírósági eljárásban ne érvényesülhessen hátrányos megkülönböztetés, sem önkényes bánásmód (lásd ebben az értelemben analógiával a Bíróság C-426/10. P. sz., Bell & Ross kontra OHIM ügyben 2011. szeptember 22-én hozott ítéletének [...] 43., 44. és 55. pontját)”²².

45. Márpedig a Törvényszék elferdítette az *a contrario* értelmezés alkalmazásának a Bíróság által a fent hivatkozott Meroni kontra Főhatóság ügyben rögzített kiemelten másodlagos jellegét. Az ilyen értelmezésre hivatkozás ugyanis csak akkor fogadható el, ha „*semmilyen más értelmezés nem bizonyul megfelelőnek és az említett értelmezés tárgyát képező szabály szövegével, összefüggésével és céljával összeegyeztethetőnek*”²³. Mivel az ésszerű határidő tiszteletben tartása éppen a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és a jogbiztonság követelménye összehangolásának eredménye, ahogy arra a Törvényszék 2012. június 19-i ítéletének 22. pontjában emlékeztetett, az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákra vonatkozó három hónapos, tájékoztató jellegű határidő rögzített jogvesztő határidővé alakítását eredményező *a contrario* értelmezés biztosan nem jelenti az egyetlen (és végső) olyan értelmezést, amely megfelelően biztosítja az említett elvek összehangolását.

46. A hatékony bírói jogvédelemhez való jog kapcsán nem ez a helyzet, mivel az ésszerű határidő alkalmazása a kereset elfogadhatóságának vizsgálata céljából lehetővé teszi a *vis maior*tól és/vagy az előre nem látható körülményektől eltérő körülmények figyelembevételét, amit a rögzített jogvesztő határidő alkalmazása nem tesz lehetővé.

22 — A 2012. június 19-i ítélet 27. pontja.

23 — A fent hivatkozott ítélet 2. pontja, 26. oldal (kiemelés tőlem).

47. Ugyancsak nem ez a helyzet a jogbiztonság elvének vonatkozásában, mivel – ellentétben azzal, amit az EBB sugall – az ésszerű határidő elvének alkalmazása, ami az ügy körülményeinek figyelembevételével jár, nem jelenti azt, hogy korlátlanul megkérdőjelezi az EBB határozatainak jogszerűségét. Ahogy ugyanis azt már jeleztem, az ésszerű határidő – bizonyos esetekben, mint amilyen a jelenleg vizsgált is – szintén a jogvesztő határidő szerepét tölti be, amely ugyan rugalmas, de mégiscsak jogvesztő határidő.

48. Az igaz, hogy más szemszögből, vagyis az EBB alkalmazottainak szemszögéből, keresetük elfogadhatóságának az ésszerű határidőtől való függővé tétele rugalmas jellegénél fogva azt eredményezheti, hogy keresetük tekintetében az előreláthatóság csökkent.

49. E kockázat ugyanakkor véleményem szerint meglehetősen csekély. Feltéve ugyanis, hogy a kereseteket a három hónapos tájékoztató jellegű határidőn belül nyújtják be, az ítélkezési gyakorlat jogosan állít fel a felperesek javára erős vélelmet arra vonatkozóan, hogy a kereset benyújtása ésszerű határidőn belül történt. Az e tájékoztató jellegű határidő lejártát követően benyújtott keresetek esetében a felpereseknek tudniuk kell az egyes ügyek körülményeinek figyelembevételére hivatkozni, nemcsak az ésszerű határidő elve alkalmazásának alapján, hanem azon tény miatt is, hogy a rögzített jogvesztő határidő hiánya által kialakított bizonytalanság nekik nem róható fel, mivel az ilyen bizonytalansághoz kapcsolódó eljárási kockázatokat éppen ellenkezőleg az azokat okozó szervezetnek kell viselnie, az *estoppel*-elv,²⁴ illetve a *nemo auditur propriam turpitudinem allegans* elve²⁵ értelmében.

50. Ezenkívül a Törvényszék által követett *a contrario* értelmezés ahhoz sem nélkülözhetetlen, hogy elkerüljék az EBB alkalmazottai javára szolgáló hátrányosan megkülönböztető bánásmódot. Az EBB alkalmazottainak helyzete és a tisztviselőknek a személyzeti szabályzatban szabályozott helyzete közötti összehasonlíthatóság korlátját ugyanis – függetlenül a Törvényszék által a fent hivatkozott, az EK 230. cikk alapján benyújtott megsemmisítés iránti keresettel összefüggésben született, Bell & Ross kontra OHIM ügyben hozott ítéletére vonatkozó „ebben az értelemben analógiával” tett, némiképpen kockázatos hivatkozástól – a határidő jellege jelenti, amelyre az e két kategóriába tartozó személyek által benyújtott keresetekkel szemben hivatkozni lehet. Az első esetben szükségképpen rugalmas határidőről van szó, amely az EBB mulasztása miatt alkalmazandó; míg a második esetben rögzített határidő szerepel, amelyet egyértelműen meghatároznak a tisztviselők személyzeti szabályzatának rendelkezései.

51. Végezetül, amennyiben pusztán az eljárási szabályokat hasonlítjuk össze, ez nem az egyetlen különbség, amely a személyek e két kategóriája között fennáll. Így, míg a tisztviselők személyzeti szabályzatának 90. és 91. cikke előzetes közigazgatási eljárás igénybevételét írja elő, amelynek szabályszerű és teljes körű lefolytatása a tisztviselők által az őket alkalmazó intézménnyel szemben benyújtott keresetek elfogadhatóságának feltétele, addig az EBB személyzeti szabályzatának 41. cikke fakultatív belső békéltetési eljárást ír elő, amely nem alakítható a tisztviselők személyzeti szabályzatának 90. és 91. cikkében szereplő békéltetési eljáráshoz hasonló kötelező eljárássá, amely nincs hatással az uniós bírósághoz benyújtandó kereset benyújtási határidejére.²⁶ Ezenkívül, amennyiben az EBB alkalmazottja ilyen eljárás lefolytatását kéri, az uniós bíróság úgy tekinti, hogy a kereset hozzá való

24 — Az uniós jogban is elismert elv: lásd a Bíróság 44/84. sz. Hurd-ügyben 1986. január 15-én hozott ítéletének (EBHT 1986., 29. o.) 57. pontját, a C-189/02. P., C-202/02. P., C-205/02. P.–C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének (EBHT 2005., I-5425. o.) 82–88. pontját, valamint a Törvényszék T-223/00. sz., Kyowa Hakko Kogyo és Kyowa Hakko Europe kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítéletének (EBHT 2003., II-2553. o.) 34. és 53. pontját.

25 — Ezt a Törvényszék T-177/95. sz., Barraux és társai kontra Bizottság ügyben 1996. december 11-én hozott ítéletének (EBHT-KSZ 1996., I-A-541. o. és II-1451. o.) 55. pontjában „jogelvnek” tekintette.

26 — Lásd a Törvényszék T-37/10. P. sz., De Nicola kontra EBB ügyben 2012. április 27-én hozott ítéletének 75–77. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

benyújtására nyitva álló határidő csak az ilyen eljárás befejeződését követően kezdődik, feltéve, hogy az alkalmazott ésszerű időn belül előterjesztette a békéltetési eljárás iránti kérelmét, azt követően, hogy közölték vele a neki sérelmet okozó aktust, feltéve továbbá, hogy a békéltetési eljárás időtartama maga is ésszerű volt.²⁷

52. Megállapítjuk tehát, hogy az uniós bíróság teljes mértékben tudatában van azon analógia eljárási határainak, amelyek az EBB alkalmazottaira vonatkozó szerződéses szabályok és az intézmények tisztviselőinek személyzeti szabályzata szerinti rendszer között fennállhat. Ráadásul a jelen ügyben az, hogy az EBB mulasztása folytán az EBB alkalmazottai javára rugalmas jogvesztő határidőt fogadnak el, semmiféle sérelmet nem jelent az intézmények tisztviselői számára, akiknek a kereseteit a tisztelők személyzeti szabályzatának rendelkezései szabályozzák.

53. Következésképpen úgy vélem, hogy a Törvényszék a 2012. június 19-i ítéletben tévesen alkalmazta a jogot, amikor az ésszerű határidő fogalmának olyan értelmezését fogadta el, amelynél egyáltalán nem lehetett figyelembe venni az egyes ügyek sajátos körülményeit, és amely így nem állt összhangban az ilyen határidőnek az ítélkezési gyakorlatból következő jellegével.

B – A Charta 47. cikke által biztosított hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértéséről

54. A második felülvizsgálati jogalappal a 2012. július 12-i határozat arra hívja fel a Bíróságot, hogy határozza meg, hogy azon értelmezés, amellyel a Törvényszék jogvesztő jelleget tulajdonít az ésszerű határidő elmulasztásának, nem sérti-e a hatékony bírói jogorvoslathoz való jogot,²⁸ amely vitathatatlanul az uniós jog egyik alapelve, és a Charta 47. cikkében is szerepel.²⁹

55. Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a Charta 52. cikke értelmében az abban elismert jogok és szabadságok gyakorlása „csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható”, és e korlátozásoknak különösen általános érdekű célkitűzéseket kell szolgálniuk és tiszteletben kell tartaniuk az arányosság elvét.

56. Ugyanezen cikk szerint, amennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben (a továbbiakban: EJEE) biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek, ugyanakkor ez nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson.

57. Ahogy azt írásbeli észrevételeikben a fellebbezők, az EBB és a Bizottság helyesen előadják, az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése, amely a független és pártatlan bírósághoz való jogot tartalmazza – és amelyre a Bíróság egyébként az említett egyezmény 13. cikkével összefüggésben azt megelőzően hivatkozott a közösségi jog értelmezése kapcsán, hogy a Chartát elfogadták, vagy az kötelező erejű lett volna³⁰ –, releváns.³¹

27 — A fent hivatkozott *Dunnett és társai kontra EBB* ügyben hozott ítélet 56. pontja.

28 — Lásd a rendelkező rész 2. pontját, valamint a határozat 16. pontját.

29 — Lásd többek között a C-385/07. P. sz., *Der Grüne Punkt - Duales System Deutschland kontra Bizottság* ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6155. o.) 177. és 178. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, továbbá a C-314/10. sz. *Pagnoul*-ügyben 2011. szeptember 22-én hozott végzés 24. pontját.

30 — Lásd többek között a 222/84. sz. *Johnston*-ügyben 1986. május 15-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1651. o.) 18. pontját, valamint a C-506/04. sz. *Wilson*-ügyben 2006. szeptember 19-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8613. o.) 46. és 47. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

31 — Lásd e tekintetben többek között a C-279/09. sz. *DEB*-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-13849. o.) 32. pontját. A Charta 47. cikke és az EJEE 6. és 13. cikke közötti kettős kapcsolatra emlékeztet többek között a Chartához fűzött magyarázat (HL 2007. C 303., 17. o., különösen a 29. és 30. o.).

58. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának az EJEE említett 6. cikkének (1) bekezdésére vonatkozó ítélkezési gyakorlata szerint a „bíróshoz való jog”, amelynek a bírósághoz fordulás joga egy sajátos szempontját jelenti, nem feltétlen jog, és hallgatólagosan elfogadott korlátozások tárgya lehet, többek között a kereset elfogadhatósági feltételeit illetően, hiszen jellegénél fogva az állam szabályozását igényli, amely ebben a tekintetben bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkezik.³²

59. Ugyanezen ítélkezési gyakorlat szerint e korlátozások nem szűkíthetik a jogalanyok számára nyitva álló hozzáférést oly módon vagy olyan mértékben, hogy az a bírósághoz való joguk lényegét érintse, és e korlátozások csak akkor egyeztethetők össze az EJEE 6. cikkének (1) bekezdésével, ha jogszerű cél elérésére irányulnak, és ésszerű arányosság áll fenn az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között.³³

60. Ebben az összefüggésben, bár az Emberi Jogok Európai Bírósága arra emlékeztet, hogy a kereset benyújtásakor betartandó, a határidőkre vonatkozó szabályok a gondos igazságszolgáltatás, és különösen a jobbiztonság tiszteletben tartásának biztosítására irányulnak, és az egyéneknek számítaniuk kell arra, hogy azokat alkalmazni fogják,³⁴ ugyanakkor a Bíróság megvizsgálja, hogy az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése által elérni kívánt bírósághoz fordulás ténylegességét nem korlátozza-e például az ilyen eljárási szabályok „különösen szigorú”³⁵ vagy „túlzottan korlátozó”³⁶ értelmezése, ezáltal kizárva a kereset érdemi vizsgálatát, vagy pedig „olyan akadályt [képezve], amely meggátolja azt, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróság érdemben döntsön a jogalanyok jogvitáit illetően”³⁷.

61. Ennek megfelelően az, hogy „volt lehetőség jogorvoslatra, amelynek során a keresetet elfogadhatatlannak nyilvánították, nem mindig felel meg az EJEE 6. cikke (1) bekezdése követelményeinek; az is szükséges, hogy a hozzáférés szintje elegendő legyen az egyén számára »a bírósághoz való jog« biztosításához, figyelemmel a jog uralmának elvére egy demokratikus társadalomban”³⁸.

62. Ezért az Emberi Jogok Európai Bírósága megvizsgálja például azt, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő elegendő-e, figyelemmel a kérelmező lakóhelyére,³⁹ hogy az előzetesen a törvény által rögzített fellebbezési határidő meghosszabbításának a nemzeti bíróság általi elutasítása nem ésszerűtlen-e,⁴⁰ hogy a keresetindítási határidők számítására vonatkozó szabályok kellően egyértelműek és koherensek-e,⁴¹ illetve, hogy a nemzeti bíróságok által az említett határidők számítása során elkövetett hibák nem járnak-e a az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése által előírt bírósághoz fordulás hatékonyságának sérelmével.⁴²

32 — Lásd többek között az EJEB, 1998. február 19-i Edificaciones March Gallego S. A. kontra Spanyolország ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára 1998-I, 290. o., 34. §), a 2009. február 24-i L’Erablière ASBL kontra Belgium ítéletet (49230/07. sz. kereset, Ítéletek és Határozatok Tára 2009-II, 35. §), valamint a 2011. december 6-i Anastasakis kontra Görögország ítéletet (41959/08. sz. kereset, 24. §).

33 — Ua.

34 — Lásd többek között az EJEB, 1998. október 28-i Pérez de Rada Cavanilles kontra Spanyolország ítéletet (Ítéletek és Határozatok Tára 1998-VIII., 45. §); a 2006. június 22-i Díaz Ochoa kontra Spanyolország ítéletet (423/03. sz. kereset, 44. §); a 2012. január 31-i Assunção Chaves kontra Portugália ítéletet (61226/08. sz. kereset, 77. §), valamint a 2012. július 3-i Radeva kontra Bulgária ítéletet (13577/05. sz. kereset, 26. §).

35 — Lásd az EJEB, 2012. május 29-i Ute Saur Vallnet kontra Andorra ítéletet (16047/10. sz. kereset, 43. § és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

36 — Lásd például a fent hivatkozott EJEB, Díaz Ochoa kontra Spanyolország ítélet 50. §-át.

37 — A fent hivatkozott EJEB, L’Erablière ASBL kontra Belgium ítélet 35. §-a.

38 — Lásd ebben az értelemben többek között az EJEB, 1975. február 21-i Golder kontra Egyesült Királyság ítéletet (A. sorozat 18. sz., 18. o. 34. és 35. §), az 1992. december 16-i Geouffre de la Pradelle kontra Franciaország ítéletet (12964/87. sz. kereset, Ítéletek és Határozatok Tára 43. o., 34. §). Lásd még a fent hivatkozott EJEB, Radeva kontra Bulgária ítélet 27. §-át.

39 — Az EJEB, 2001. július 10-i Tricard kontra Franciaország ítélet (40472/98. sz. kereset 31. §).

40 — Lásd az EJEB, 2005. május 19-i Kaufman kontra Olaszország ítéletet (14021/02. sz. kereset 34–39. §).

41 — Lásd a fent hivatkozott EJEB, Geouffre de la Pradelle kontra Franciaország ítéletet (29–35. §).

42 — A fent hivatkozott EJEB, Radeva kontra Bulgária ítéletet (27–29. §). Lásd még ebben az értelemben a fent hivatkozott EJEB, Ute Saur Vallnet kontra Andorra ítéletet (41–43. §).

63. Mivel a Charta 47. cikke biztosítja az uniós jogban az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése szerinti védelmet,⁴³ kétségtelenül a Bíróság feladata, hogy legalább ugyanolyan szinten vizsgálja felül az uniós jog eljárási előírásainak – ideértve a keresetindítási határidőket – Törvényszék általi értelmezését és alkalmazását, mint amilyen szinten e tárgykörben az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése alapján az Emberi Jogok Európai Bírósága felülvizsgálatot végez az Egyezmény szerződő feleinek bíróságai tekintetében.⁴⁴

64. Általános jelleggel, és annak ellenére, hogy a jelen ügyben észrevételeket tevő egyik fél sem adja elő ilyen formában, az hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapíthatja az EJEE 6. cikke (1) bekezdésének megsértését az általában rövid keresetindítási határidők értelmezésére és/vagy alkalmazására vonatkozó ügyekben, nem jelentheti *a contrario* azt, hogy a Bíróságnak ne lenne lehetősége arra, hogy megállapítsa azt, hogy az uniós bíróság megsértette a Charta 47. pontját, azon, általában hosszabb határidők tekintetében, amelyekben belül a magánszemélyek e bíróság előtt vitathatják az Unió valamely intézménye vagy szerve által hozott, nekik sérelmet okozó jogi aktust.

65. Ebben az összefüggésben, míg a korábban említett, az Emberi Jogok Európai Bírósága elé terjesztett ügyek a törvény által előzetesen rögzített eljárási határidők értelmezésére vagy alkalmazására vonatkoztak, a jelen ügyben nem vitatott, hogy a fellebbezők az EBB eljárási mulasztása miatt nem arra számíthattak, hogy a Törvényszék – előtte pedig a Közzolgálati Törvényszék – keresetük tekintetében rögzített jogvesztő határidőt alkalmaz, hanem éppen ellenkezőleg arra, hogy keresetük elfogadhatóságának megítélése tekintetében az „ésszerű határidő” elvének alkalmazására szorítkozik majd.

66. Márpedig, bár nem kizárt, hogy a fellebbezők ténylegesen benyújthatták volna keresetüket a három hónapos határidőn belül, ezzel szemben az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákban e határidő szükségképpen tájékoztató jellege miatt nem számíthattak arra, hogy az említett határidő néhány másodperces túllépését a Törvényszék – az uniós jog által rögzített határidőkre vonatkozó eljárási szabályok szigorú értelmezésére vonatkozó ítélkezési gyakorlatra hivatkozva – ésszerűtlennek tekinti, ráadásul az ügy összes körülményének figyelembevétele nélkül, a *vis maior* és az előre nem látható körülmények esetét kivéve.

67. Ami a fellebbezők állítólagos gondatlanságát illeti, amennyiben a három hónapos határidő lejártát megelőző néhány percig vártak keresetük benyújtásával, ennek semmi alapja nincs, mivel – ahogy azt már említettem – e határidő csak tájékoztató jellegű, amely nem mentesíti az uniós bíróságot azon kötelezettség alól, hogy akár hivatalból vizsgálja meg, hogy a keresetet ésszerű határidőn belül nyújtották-e be, figyelemmel az ügy összes körülményére, a *vis maior* és az előre nem látható körülmények esetét kivéve.

68. Következésképpen, amikor úgy döntött, hogy helybenhagyja a Közzolgálati Törvényszék fent hivatkozott Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben hozott, a fellebbezők által benyújtott keresetet elkészség miatt elfogadhatatlannak nyilvánító végzést, a Törvényszék álláspontom szerint túlzottan szigorúan értelmezte és alkalmazta az ésszerű határidő fogalmát, és ezzel megsértette a Charta 47. cikke által biztosított hatékony jogorvoslathoz való jogot, megfosztva ezzel a fellebbezőket attól a joguktól, hogy keresetüket érdemben megvizsgálják.

43 — A C-386/10. P. sz., Chalkor kontra Bizottság ügyben 2011. december 8-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-13085. o.) 51. pontja, valamint a C-199/11. sz., Otis és társai ügyben 2012. november 6-án hozott ítélet 47. pontja. Lásd még ebben az értelemben a fent hivatkozott DEB-ügyben hozott ítélet 32. pontját.

44 — Azzal, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága által megvizsgált ügyekkel ellentétben itt nem a tagállamok belső eljárási jogszabályainak, hanem az uniós jognak az értelmezéséről van szó, ami elsődlegesen a Bíróság feladata.

III – Az uniós jog egységességének vagy koherenciájának megsértéséről

69. A Bíróság alapokmányának 62b. cikke értelmében a Törvényszék által elkövetett egy vagy több téves jogalkalmazás, még ha súlyos is, nem feltétlenül sérti az uniós jog egységességét vagy koherenciáját.

70. Ezzel szemben a négy megfontolás, amelyek alapján a Bíróság arra a megállapításra jutott, hogy a fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó két eljárás szabály megsértése⁴⁵ „megsértette [az uniós] jog egységességét és koherenciáját”⁴⁶, nem minimális, és nem kimerítő, mivel összességükben értékelve⁴⁷ vezették a Bíróságot arra, hogy megállapítsa a két, a Törvényszék határozatának felülvizsgálatát megalapozó, rendes esetben vagylagos feltétel együttes megsértését.

71. Ez nem változtat azon, hogy a Bíróság által a fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítéletben kiemelt megfontolásokkal lényegileg analóg megfontolások álláspontom szerint a jelen ügyben is fennállnak.

72. Így először is, a 2012. június 19-i ítélet az első olyan határozat, amellyel az utóbbi megerősítette, hogy a megsemmisítés iránti kereset benyújtására vonatkozó tájékoztató jellegű határidő be nem tartása, az ítélkezési gyakorlat *a contrario* értelmezése és a határidőkre vonatkozó eljárás szabályok szigorú értelmezése alapján, az említett kereset elfogadhatatlanságát eredményezi annak elkésztése miatt. Ez az ítélet tehát precedensül szolgálhat a jövőbeli ügyek számára.⁴⁸

73. Másodszor, amikor úgy vélte, hogy az uniós bíróság nem köteles figyelembe venni az ügy összes körülményét annak érdekében, hogy megvizsgálja valamely ésszerű határidő túllépésének ésszerűtlen jellegét, a Törvényszék álláspontom szerint eltért az ésszerű határidő uniós jogban szereplő fogalmának lényegétől, így ítélete nem koherens.

74. Harmadszor, a két elv (az ésszerű határidő és a hatékony bírói jogorvoslathoz való jog), amelyeket álláspontom szerint a Törvényszék megsértett, nem kizárólag a közszolgálati jog körébe tartoznak, hanem az ügyben szereplő kérdéskörtől függetlenül alkalmazandók.⁴⁹

75. Végül negyedszer, e két elv jelentős szerepet tölt be az uniós jogrendben.⁵⁰ Különösen a Charta 47. cikke által biztosított jog bír – az EUSZ 6. cikkel összhangban – ugyanolyan jogi erővel, mint a szerződések. E jog ezenfelül elválaszthatatlan része minden, a jogállam elvére alapuló jogrendszernek, így az Uniónak is,⁵¹ és így annak keretében legalábbis „alkotmányos” jelleggel bír.⁵²

45 — Minden eshetőséggel számolva emlékeztetek arra, hogy ebben az ügyben a Bíróság úgy döntött egyrészt, hogy a Törvényszék tévesen értelmezte a Bíróság alapokmányának 61. cikkében szereplő, „az ügy érdemben való eldöntését a per állása megengedi” fogalmat, és e tekintetben megsértette mellékletének 13. cikkét, amikor érdemben döntött egy nem vagyoni kár megtérítése iránti keresetről, miközben az elsőfokú eljárás egy elfogadhatatlansági kifogásra korlátozódott (az említett ítélet 37. pontja), másrészt pedig, függetlenül a fent említett „téves jogalkalmazástól”, hogy amikor a Törvényszék az ügy érdemében anélkül döntött, hogy az Európai Gyógyszerügynökségnek lehetőséget adott volna a felperes kártérítési kérelmeit illető álláspontja hasznos kifejtésére, „megsértette a tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó követelményekből eredő kontradiktórius eljárás elvét” (lásd ugyanezen ítélet 38. és 59. pontját).

46 — Uo. (a rendelkező rész 1. pontja, valamint az ítélet 66. és 67. pontja). Kiemelés tőlem.

47 — Uo. 66. pont.

48 — Lásd a fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítélet 62. pontját. Bár korlátozott mértékben, de ezen ítélet precedens jellege nemcsak az EBB és alkalmazottai közötti jogvitákra terjedhet ki, hanem az Európai Központi Bankkal (a továbbiakban: EKB) kapcsolatos ügyekre is. Másfelől nem zárható ki, hogy egy hasonló érvelést követhet a Törvényszék a tisztviselők által az intézményükkel szemben benyújtott kártérítési keresetek elfogadhatóságát illetően is.

49 — A fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítélet 64. pontja.

50 — Uo. 65. pont.

51 — Lásd az EUSZ 2. cikket.

52 — Ebben az értelemben lásd többek között a C-354/04. P. sz., Gestoras Pro Amnistía és társai kontra Tanács ügyre vonatkozó 2006. október 26-i indítványom (a Bíróság 2007. február 27-én hozott ítélete; EBHT 2007., I-1579. o.) 176. és 177. pontját.

76. A fenti okok összessége alapján úgy vélem, hogy 2012. június 19-i ítéletével a Törvényszék legalábbis az uniós jog koherenciáját megsértette.

IV – A hatályon kívül helyezés terjedelméről

77. A Bíróság alapokmánya 62b. cikkének első bekezdése szerint, ha a Bíróság azt állapítja meg, hogy a Törvényszék határozata sérti az uniós jog egységességét vagy koherenciáját, az ügyet visszautalja a Törvényszék elé, amelyet jogkérdésekben köt a Bíróság határozata. Az ügy visszautalásakor ezenkívül a Bíróság meghatározhatja, hogy a Törvényszék határozatának mely részei rendelkeznek jogerővel az eljárásban részt vevő felek tekintetében. Kivételesen a Bíróság határozata jogerős, ha a jogvita eldöntése – a felülvizsgálat eredményére figyelemmel – a Törvényszék határozatában megállapított tényálláson alapul.

78. Következésképpen a Bíróság nem szorítkozhat az uniós jog egységessége vagy koherenciája sérelmének megállapítására anélkül, hogy ne vonná le e megállapításnak a szóban forgó jogvitára vonatkozó következményeit.⁵³

79. A jelen esetben úgy vélem, hogy hatályon kívül kell helyezni a 2012. június 19-i ítéletet annyiban, amennyiben az a fellebbezés szakaszában helyben hagyta a Közzolgálati Törvényszékhez benyújtott kereset elfogadhatatlanságát, és a felpereseket az előtte lefolytatott eljárás költségeinek a viselésére kötelezte.

80. Ezzel szemben az uniós jog koherenciájának a két elv fent megállapított sérelméből eredő megsértését illetően nyilvánvaló, hogy a Bíróság nem dönthet jogerősen az első fokon a fellebbezők által a Közzolgálati Törvényszék elé terjesztett jogvitáról.

81. A felülvizsgálat keretében a Bíróság alapokmányának, illetve eljárási szabályzatának egyetlen rendelkezése sem írja elő a Bíróság számára, hogy az ügyet a Törvényszék elé utalja vissza ahelyett, hogy közvetlenül a Közzolgálati Törvényszékhez utalná vissza annak érdekében, hogy az lehetővé tegye a felek számára, hogy nyilatkozzanak a jogvita érdeméről.

82. Ahogy az a fent hivatkozott M kontra EMEA ügyben hozott ítélet felülvizsgálatáról szóló ítélet 30. pontjából kitűnik, a fellebbezésben eljáró bíróság bizonyos feltételekkel dönthet valamely kereset érdeméről akkor is, ha az elsőfokú eljárás olyan elfogadhatatlansági kifogásra korlátozódott, amelynek az első fokon eljáró bíróság helyt adott. Ez lehet a helyzet, ha egyrészt a megtámadott ítélet vagy végzés hatályon kívül helyezése szükségszerűen maga után vonja a szóban forgó kereset érdemben való eldöntését, vagy másrészt a megsemmisítés iránti kereset érdemének vizsgálata a fellebbezés keretében az első fokon eljáró bíró érvelését követően a felek között lezajlott véleménycserén alapszik.

83. Egyértelmű, hogy a jelen ügyben nem ez a helyzet, és hogy a Törvényszék csak azt állapíthatja meg – hasonlóan ahhoz az állásponthoz, amelyet akkor foglalt el, amikor a Bíróság az M kontra EMEA ügyben hozott ítélet felülvizsgálatáról szóló ítéletet a felülvizsgálatot követően visszautalta⁵⁴ –, hogy vissza kell utalnia az ügyet a Közzolgálati Törvényszékhez, annak érdekében, hogy az döntsön a fellebbezők által benyújtott megsemmisítés iránti kérelmekről.

84. Ugyanakkor annak érdekében, hogy tiszteletben tartsuk a szerződésekben megjelenő szándék szerinti hierarchiát az uniós bírósági rendszerben, kizárólag a Törvényszék fogadhat el ilyen határozatot, a felek meghallgatását követően, eljárási szabályzatának megfelelően.⁵⁵ Azt javaslom tehát, hogy a Bíróság az ügyet utalja vissza a Törvényszékhez.

53 — A fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítélet 69. pontja

54 — A Törvényszék T-12/08. P-RENV-RX. sz., M kontra EMEA ügyben 2010. július 8-án hozott ítéletének (EBHT 2010., II-3735. o.) 38. pontja.

55 — A Törvényszék eljárási szabályzata 121c. cikkének (1) bekezdése.

V – A költségekről

85. A Bíróság eljárási szabályzata 195. cikkének (6) bekezdése szerint, ha a Törvényszék a felülvizsgálat tárgyát képező határozatát az EUMSZ 256. cikk (2) bekezdése alapján hozta, a Bíróság határoz a költségekről.

86. A felülvizsgálat keretében való költségviselést szabályozó külön szabályok hiányában, és összhangban a Bíróság által a fent hivatkozott M kontra EMEA ügyben hozott ítélet felülvizsgálatáról szóló ítéletben⁵⁶ megállapítottakkal, azt javaslom, hogy a jelen eljárásban a Bírósághoz beadványokat vagy írásbeli észrevételeket benyújtó felek maguk viseljék az eljárás során felmerült költségeiket.

VI – Véggövetkeztetések

87. A fenti megfontolások fényében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen határozzon:

- 1) Az Európai Unió Törvényszékének (fellebbezési tanács) a T-234/11. P. sz., Arango Jaramillo és társai kontra EBB ügyben 2012. június 19-én hozott ítélete sérti az uniós jog koherenciáját, amennyiben a fellebbviteli bíróságként eljáró Törvényszék az „ésszerű határidő” fogalmát az Európai Beruházási Bank alkalmazottainak az EBB nekik sérelmet okozó határozatának megsemmisítésére irányuló keresete benyújtásával összefüggésben úgy értelmezte, mint amely határidő elmulasztása a kereset elkésettségét és emiatt elfogadhatatlanságát vonja maga után, anélkül hogy az uniós bíróságnak figyelembe kellene vennie az adott ügy sajátos körülményeit, amely értelmezés egyúttal túlzottan szigorú is, és így sérti az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében előírt hatékony jogorvoslathoz való jogot.
- 2) A Bíróság hatályon kívül helyezi az Európai Unió Törvényszéke ítéletét.
- 3) A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.
- 4) A fellebbezők, az Európai Beruházási Bank, a portugál kormány, valamint az Európai Bizottság maguk viselik a felülvizsgálati eljárás során felmerült költségeiket.

56 — A fent hivatkozott M kontra EMEA (felülvizsgálat) ügyben hozott ítélet 73. pontja.